

2011. április 4. hétfő
Pál első levele a korinthusiakhoz 7,1–11
Dr. Cserhádi Sándor

Házasság és elválás

^{7,1}Amikről pedig írtatok, azokra ezt válaszolom: jó a férfinak asszonyt nem érinteni. ^{7,2}A parázñaság miatt azonban mindenkinek legyen saját felesége, és minden asszonynak saját férje. ^{7,3}A férj teljesítse kötelességét felesége iránt, hasonlóan a feleség is a férje iránt. ^{7,4}A feleség nem ura a maga testének, hanem a férje; s ugyanúgy a férj sem ura a maga testének, hanem a felesége. ^{7,5}Ne fosszátok meg egymást magatoktól, legfeljebb közös megegyezéssel egy időre, hogy szabaddá legyetek az imádkozásra, de azután legyetek ismét együtt, nehogy megkísértsen a Sátán titeket azáltal, hogy képtelenek vagytok magatokon uralkodni. ^{7,6}Ezt pedig kedvezésképpen mondom, nem parancsként. ^{7,7}Szeretném ugyanis, ha minden ember úgy volna, mint én magam is; viszont mindenkinek saját kegyelmi ajándéka van Istentől: kinek így, kinek amúgy. ^{7,8}A nem házasoknak és az özvegyeknek pedig ezt mondom: jó nekik, ha úgy maradnak, mint én is. ^{7,9}Ha azonban nem tudják magukat megtartóztatni, házasodjanak meg, mert jobb házasságban élni, mint égni. ^{7,10}A házasoknak pedig nem én parancsolom, hanem az Úr, hogy az asszony ne váljon el a férjétől. ^{7,11}Ha azonban elválik, maradjon házasság nélkül, vagy béküljön ki a férjével. A férfi se bocsássa el a feleségét.

Amit a textusról tudni kell:

- exegetikai megjegyzések
- teológiai összefüggések feltárása

A férfi és nő viszonya Krisztus uralma alatt – foglalhatnánk össze a levél 5. 6. és 7. fejezetének közös nézőpontját. Miután Pál sorra vette a két nem megromlott, bűnös viszonyait, a hetedik, az előzőeknél terjedelmesebb fejezetben a férfi és nő kapcsolatának Istentől adott kereteit és tartalmát világítja meg korinthusi olvasói számára. Közben számos olyan

szóval és fogalommal él, amely közelebbi magyarázatra szorul.

1. vers

Nem egyértelmű a bevezető mondat. A szövegből nem derül ki, hogy „a jó a férfinak asszonyt nem érinteni” vélemény a gyülekezet véleményét fogalmazza-e meg, vagy pedig az apostol álláspontját tükrözi a gyülekezetben felmerülő kérdésben. Elképzelhető, hogy most is „a rajongóknak azzal a csoportjával van gondja az apostolnak, akik abban a meggyőződésben élnek, hogy a hitre jutás és a Lélekkel való megtöltkezés következtében már elszakadtak az anyagi valóságtól, és tökéletessé váltak (lásd 4,8!). Az efféle perfekcionizmusból egyformán következhet szabadosság (vö. 5,1kk; 6,1kk; 6,9), de amint 1Tim 4,1kk-ből és egyéb gnosztikusokról szóló híradásokból tudhatjuk, a testi étellel kapcsolatos dolgok elutasítása is”¹. De „a törekvések a házastársi kötelek elhárítására könnyen párosulhat erkölcsi lazasággal. Nem lehetetlen, hogy akik nem akarnak „asszonyt érinteni”, azonosak azokkal, akik a testi kapcsolat ártalmatlanságára hivatkozva parázna nőkhöz járnak.”²

Az újszövetségi görög nyelvben nincs külön szó „férjre” és „feleségre”, hanem csak „férfiről” (ἀνὴρ) és „nőről” (γυνή), csak egy birtokos névmás jelzi, hogy „saját” férjéről vagy „saját” nőjéről, tehát mi fogalmaink szerint férjről és feleségről van szó. Az ilyen helyzetű gyülekezeti tagoknak szól az apostoli útmutatás. Bár gyakori volt az élettársi kapcsolat a korabeli római birodalomban, mégis a legtöbben törvényes kapcsolatra törekedtek, mivel Augustus császár a törvényes házasságok fogyása miatt törvénnyel kényszerítette házasságra alattvalóit, és sokféle hátrány érte azokat, akik ki akartak bújni a törvény alól. A gyülekezet felnőtt tagjainak többsége, a kor szokása szerint bizonyára tanúk előtt tett kijelentéssel vagy írásbeli szerződéssel, elkötelezte magát egy életre szóló házastársi kapcsolatra. Az ő érdekükben írja Pál a most következőket, nehogy a parázñasággal összefüggésben mondottakat minden további nélkül a házastársi kapcs-

¹ Lásd CSERHÁTI SÁNDOR: *Pál apostolnak a korinthusiakhoz írt első levele*, Budapest, Luther Kiadó, 2008, 299.

² Lásd uo. 299.

latra is vonatkoztassák. Arról nem tudunk, hogy már akkoriban is lett volna egyházi házasságkötés, de ha nem is az „Úr színe előtt” történt ez az aktus, az Úr akaratát az apostol reájuk is érvényesnek tartja.

2. vers

Az egy férfi és egy nő kizárólagos kapcsolatát a házasságban, – jelen esetben – Pál a „paráznaság miatt” tartja fontosnak. Tanulságos mondat ez bibliaolvasásunk szempontjából. Ha kiragadjuk ugyanis az összefüggésből, akkor azt kellene hinnünk, hogy az apostol szerint a házasság „szükséges rossz” a paráznaság miatt, mert mintegy „biztonsági szelepként” szolgál a nemi vágyaknak. Ez pedig elég kétes alapot nyújtana ennek az intézménynek. De ez a kijelentés nem a páli teológia sarkalatos pontja a házasság mibenlétéről, hanem felelet – feltehetően – a gyülekezetben felmerült kérdésre: „Jó-e az embernek asszonyt érinteni?” Másképpen: nem éri-e lelki kár, ha szoros kapcsolatot tart élete társával? Az apostol felelete kettős: egyrészt valóban jobb volna, ha kötöttségek nem gátolnák az embert az Úr szolgálatában. Erre a szempontra nem egy ízben kitér a fejezetben. Másrészt viszont nem mindenkinek van Istentől „kegyelmi ajándéka” (χάρισμα!) ahhoz, hogy „asszony érintése” nélkül is teljes emberként állhasson az Úr szolgálatában (7.v!). „A magányos életforma ... túlhaladja az ember lehetőségeit, ezért önkényes vállalása (hívó gögből?) kimeríti az Istent kísértő elbizakodottság vétségét.”³ Ha viszont nem tud úrrá lenni vágyain, és parázna kapcsolatokba menekül, még súlyosabb helyzetbe keveredik. Ezért tehát nem az a kérdés, hogy „jó-e asszonyt érinteni”, hanem az, hogy ki az, akit érint. A hitestárs, vagy alkalmi ismerős. Ezért „jobb házasságra lépni, mint égni” (9.v!). A legtöbb írásmagyarázó szerint nem az „örök tűzben”, hanem a vágyak emésztő lángjában.

3. vers

Az előzőek után már érthető, hogy a férj vagy feleség vágyait kielégíteni *nem kegy*, hanem kötelesség (ὀφειλή), hiszen a szeretet arra kötelezi, hogy ne hagyja vergődni a társát. Erre is vonatkozik: „ne rövidítétek meg egymást!” (5.v.)

7. vers

A Pál-kutatás egyik legnagyobb talánya, szerencsére nem üdvösségbe vágó: volt-e felesége az apostolnak, vagy sem? Az egyházatyák nőtlennek gondolták, talán azért mert a szüzességet magasabb rendűnek tekintették. Újabban teret nyert az a vélemény, hogy nős volt, mert a zsidó szokások elvárták, hogy a rabbik megházasodjanak. Ki tudja, nincs-e igaza azoknak, akik szerint a Filippi-levél egy rejtélyes megszólítása (γυήσιε σύζυγε=kedves igatárs!) nem a gyülekezetben hagyott feleségét illeti (Lídiát?)⁴(Fil 4,3). Nem kevesen az apokrif iratokból ismert Teklával „boronálják” össze, de a kapcsolatuk leírása alig lehet több népies románcnál⁴. Magam azokkal tartok, akik nőtlennek vagy megözvegyültnek gondolják. Textusunkban ugyanis a 8. és 11. versben magáról a nem házasok (ἀγάμοι) és özvegyek (χήρα) között tesz említést.

10–11. vers

Bár a korabeli törvényhozás – mint már láttuk – házasságpárti volt, a közszellem a válást részesítette előnyben. Sokan többször is elváltak. A keresztyén gyülekezetben is szép számmal lehettek olyanok, akik már azelőtt elváltak házastársuktól, hogy hitre jutottak, de ha az apostol szükségesnek látja Jézus szavát a válás tilalmáról idézni, bizonyára már hitben élők is kacérkodhattak a válás gondolatával. (Igénk egyik olyan hely a páli életműben, amely bizonyítéka annak, hogy az apostol igenis ismerte Jézus húsvét előtti tanítását.) Pálra jellemző: Jézus akaratára számára *vitán felül áll*.⁵

³ Lásd uo. 306.

⁴ *Apokrif iratok. Az apostolok csodálatos cselekedetei.* Telosz Kiadó, 1996, 79kk.

⁵ Lásd CSERHÁTI SÁNDOR: Pál apostol és a Q(Logion)-forrás, in: *Tanítványok , a 85 éves Pröbke Károly köszöntése.* Budapest, Evangélikus Teológiai Akadémia 1996, 98kk.

Prédikációvázlat

Feladatunk: a házasság Krisztus uralma alá rendelése

Jézus Isten országát a kovászhoz hasonlítja, amely az egész tésztát áthatja és megkeleszti (Mt 13,33). A rajongásra hajlamos korinthusi keresztyének azt becsülték, ami látványos és rendkívüli. Krisztus uralma azonban nem nagyvonalúságra ösztökél, nem parádés bemutatóra készít fel, hanem behatol az élet rejtettebb zugaiba, megvilágítja az elhanyagolt részleteket, tudva azt, hogy „az

ördög a részletekben rejtőzik”. Ahogy az apostol is figyelmeztet: a házastársak az Isten előtti csendesség ürügyén se fosszák meg egymást az együttléttől, különben kiteszik a másikat a parázna kapcsolatok kísértésének.

Tanácsos az igehirdetésünkben megszívlelni azt a négy szempontot, amelyet Pál is követ a keresztyén házasság látéletének felmérése és a gyógy mód felvázolása során.

1. Változatlanul továbbél az előző két fejezet gondolja, a küzdelem a paráznaság bomlasztó mótelyével. Megoldalmazni ettől Pál szerint nem az erkölcsi szigor, hanem *az aktív házastársi bűség* képes. Ezzel mindkettő, a férj és feleség „tartozik egymásnak”. Ne csupán a hangulat vezérelje őket egymás karjaiba, hanem a kiegyenlített tartozás is.
2. Pál következetesen érvényesíti a kölcsönösség szempontját. Egy férjijogú társadalmi környezetben egyáltalán nem természetes, hogy a feleségnek nemcsak kötelességei vannak, hanem lehetnek igényei és elvárásai is férjével szemben. Amit mond az apostol valódi hálósobából kiinduló forradalom, amely még mindig várta magára.
3. Feltételezi Pál, hogy a keresztyén házastársak igyekeznek csendben lenni Isten színe előtt. Ezt ő is jónak és szükségesnek látja. Honnan származna a házasságuk egyensúlya, ha nem a békesség Istenétől? A házastársi kapcsolat nemcsak oltalom a paráznaság mótelyével szemben, hanem maga is oltalomra és megtartásra szorult a válás járványos terjedésével szemben. De a lelki felüdülésnek ezeket az alkalmait (σχολάσιτε) nem egyoldalú kegyes erőszakkal kell megteremteni, hanem közös megbeszélés alapján.
4. A 7. fejezetnek már ebben az első szakaszában jelentkezik az utolsó időknél az a szemlélete, amely egyre nagyobb hangsúlyt kap a továbbiakban. 7,29-ben fogunk találkozni a páli eszkatológia egyik legerőteljesebb megfogalmazásával: „az idő összetorlódott” (ὁ καιρὸς συνεσταλμένος ἐστίν). Vagyis a rohamos átmenet időszakában élünk, amelyben még érvényes a világ rendje, de már jelen vannak benne az eljövendő világ erői. Nem rendezkedünk be egy földi örökkévalóságra, de nem is hagyjuk cserben Isten teremtett világát. Aki magára marad ebben a világban, ne essen kétségbe, mert Isten vele marad, de az sem Isten ellenére való, ha a jelen világ egyik alappillértét elfogadva újra házasságra lép.

Még a keresztyén házasság is, a külszín alá jól elrejtve, bele tud szürkülni a múltó évekre. De nemcsak „az ördög tud elrejtőzni a részletekben”, hanem a mi Urunk Jézus is, aki félre tudja söpörni a megszokás porát, és új korszakot hozhat férj és feleség kapcsolatába. Ne hagyjunk hát fel a reménnyel, merjük megemelni egy boldogabb élet tétjét!